

потужності.

Висновки. Україна має ідеальні кліматичні умови для створення потужної молочної галузі. В цьому ми погоджуємося з думкою Сергія Бикова: „Немає причин, щоб Україна не стала світовим лідером з виробництва молока. Хіба – відсутність державних програм підтримки молочної галузі і створення хорошого інвестиційного клімату. Сьогодні складний період, але, незважаючи на це, ми все одно з оптимізмом дивимося в майбутнє”.

Отже, молочний ринок надає величезні можливості для інновацій, проте інноваційну

діяльність здійснює незначна частка підприємств молокопереробної промисловості України, що пов'язано з дефіцитом фінансування. Розв'язання даної проблеми вимагає пошуку перспективних джерел фінансування, серед яких: залучення банківського кредитування; надання інноваційним підприємствам середньострокових кредитів зі зниженням кредитної ставки; запровадження істотних пільг підприємствам, що здійснюють інноваційну діяльність; запровадження різних форм фінансового лізингу; підвищення ефективності програмно-цільової форми у системі фінансування.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Статистичний щорічник Одеської області за 2008 рік. Одеса, 2009.
2. Бланк И. А. Инвестиционный менеджмент: Учебный курс. – 2-е изд., перераб. и доп. / И.А. Бланк. – К.: Эльга, Ника-Центр, 2006. – 552 с.
3. Колотуша М. Інноваційна активність підприємств харчової промисловості: упорядкування та динаміка параметрів (таблиці) / М. Колотуша, С. Петруха // Економіст. – 2007. - № 3. – С. 35-81.
4. Рашевська Т.О. Перспективи створення нанотехнологій молочних продуктів функціонального призначення / Т.О. Рашевська, А.І. Українець // Молочна промисловість. – 2008. - № 1. – С. 65-71.
5. www.ukrstat.gov.ua

УДК [330.322.2 : 005.337] : [338.439.4 : 637.5]

ЯНКОВИЙ В.О., викладач

Одеський державний економічний університет

МОДЕЛЬ БЕЗБИТКОВОСТІ ІНВЕСТИВАННЯ В М'ЯСОПЕРЕРОБНУ ПРОМИСЛОВІСТЬ

Розглядаються теоретичні та методичні питання застосування виробничої функції Кобба-Дугласа при визначенні зони безбитковості капітальних вкладень, наводиться приклад практичного впровадження запропонованої моделі, побудованої за даними групи підприємств м'ясопереробної промисловості України.

Ключові слова: м'ясне виробництво, безбитковість, виробнича функція, інвестиції.

The theoretical and methodical questions of Kobb-Duglas production function application are examined at determination of break-even capital investments area, an example of offered model practical introduction, built from data of Ukrainian meat industry enterprises group is made.

Keywords: meat production, break-even, production function, investments.

Вступ. Сучасні умови м'ясного виробництва висувають підвищені вимоги до раціонального використання всіх ресурсів (в тому числі праці та основного капіталу) для досягнення максимального значення прибутку не тільки в минулому, а й у найближчому майбутньому. Для реалізації цієї задачі необхідне чітке представлення й використання в процесі формування, аналізу й обґрунтування планових варіантів розвитку підприємницької діяльності всіх тих об'єктивних залежностей, що існують між вихідними умовами (показниками ресурсів) і результатами виробництва (обсягами випуску м'ясопереробної продукції).

Однією з форм математичного вираження такої залежності служать виробничі функції (ВФ) –

характерні для даної економічної системи співвідношення між обсягом продукції, що випускається, і розмірами виробничих факторів [1], [2], [3], [4, с.372-448].

Обсяг виробленої продукції зазвичай вимірюється єдиним вартісним показником, наприклад, показником товарної або реалізованої продукції. В ринковій економіці, особливо в умовах сучасної фінансово-економічної кризи, все більше дослідників застосовують саме показник реалізації. На наш погляд, наведена теза повністю справедлива й по відношенню до продукції м'ясопереробної підгалузі харчової промисловості України, яка виступає об'єктом даного дослідження. Оскільки «на склад» ніхто тепер не працює, то в подальшому ми

обсяг виробленої продукції м'ясопереробних підприємств будемо виміряти вартісним показником – доходом (виручкою) від реалізації.

Виробничі ресурси доцільно характеризувати двома агрегованими показниками, що відображають витрати живої праці й капіталу підприємства. У ролі вимірника живої праці зазвичай використовується один з наступних показників: середня чисельність робітників; відпрацьований час (людино-днів, людино-годин); фонд заробітної плати робітників.

Найбільш часто в економічних дослідженнях застосовується степенева ВФ Кобба-Дугласа

$$y = AK^\alpha L^\beta, \quad (1)$$

де K, L – витрати капіталу і робочої сили;
 A, α, β – невідомі параметри, що підлягають оцінці.

Математичний та обчислювальний апарат моделювання базується на лінеаризації ВФ (1) і застосуванні стандартних програм кореляційно-регресійного аналізу на персональних комп'ютерах. Тобто, попереднім етапом розрахунку невідомих параметрів функції (1) є логарифмування вихідних даних за змінними y, K, L . При цьому необхідно звертати увагу на наступний момент: після побудови рівняння регресії треба здійснити потенціювання величини $\ln A$, щоб визначити параметр функції A .

Постановка завдання. Побудована ВФ (1) дозволяє розрахувати ряд важливих економіко-статистичних показників досліджуваного виробничого процесу, що стосуються витрат капіталу та робочої сили (капіталовіддачу, продуктивність та капіталоозброєність праці, граничну віддачу ресурсів тощо), а також ідентифікувати знайдену ВФ. Економічний аналіз процесу виробництва за допомогою ВФ, а не по фактичним даним, надає можливість елімінувати вплив на результативну ознаку у випадкових чинників, врахувати взаємодію виробничих факторів, визначити ступінь їхнього заміщення і таке ін. Зазначимо, що знайдена ВФ (1) може бути використана при прогнозних оцінках

випуску продукції на підприємстві за заданими майбутніми значеннями факторів K, L .

Окрім того, на нашу думку, ВФ Кобба-Дугласа може бути застосована також для визначення зон безбитковості при інвестуванні коштів у нові підприємства будь-якої підгалузі харчової промисловості, що вона адекватно описує. Тобто існують відносно нові, невідомі прикладні аспекти моделювання промислового виробництва за допомогою ВФ (1), які й будуть предметом дослідження даної статті.

Результати. Побудуємо модель залежності випуску (реалізації) продукції в групі м'ясопереробних підприємств від розміру головних виробничих ресурсів – витрат основного капіталу і праці.

Як відомо, для вивчення імовірнісних зв'язків між економічними ознаками треба мати статистичну сукупність спостережень обсягу N . В даній задачі було вирішено використати статистичну інформацію восьми м'ясопереробних підприємств України за 2008 р. Такий підхід забезпечив наявність $N = 8$ спостережень, які розглядалися як незалежні, не вимусив враховувати чинник часу в майбутній моделі, тобто обумовив застосування звичайної ВФ Кобба-Дугласа (1).

При цьому обсяг м'ясної продукції підприємства (y) вимірювався за допомогою показника чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), що міститься в формі № 2 «Звіт про фінансові результати», рядок 035; капітал (K) – на базі середньорічної вартості підсумкового балансу підприємства (полусума значень рядка 280 або 640 форми № 1 «Баланс»); витрати на оплату праці (L) у вартісному виразі (рядок 240 форми № 2 «Звіт про фінансові результати»).

Вихідні статистичні дані для вивчення взаємозв'язку між випуском продукції і основними виробничими факторами досліджуваних підприємств представлено в табл. 1.

Таблиця 1

Вихідні дані для моделювання залежності між випуском продукції і основними виробничими факторами м'ясопереробних підприємств за 2008 р., тис. грн.

М'ясопереробні підприємства	Обсяг реалізації	Капітал	Витрати на оплату праці
1. ВАТ "Пирятинський м'ясокомбінат"	32779	10865	3881
2. ЗАТ "Ковельські ковбаси"	44569	13955,5	1578
3. ТОВ "Глобинський м'ясокомбінат"	403393	191760,5	33884
4. ЗАТ "Комбінат"	43336	34090	558
5. ВАТ "Бердичівський м'ясокомбінат"	23672	8163	1073
6. ЗАТ "Луганський м'ясокомбінат"	411555	124487	35172
7. ВАТ "Новоград-Волинський м'ясокомбінат"	308432	121012	9929
8. ПП "Гармаш"	40538	17644	2409

При виборі вимірювачів змінних y, K, L ми виходили з того, що інвестор в майбутнє м'ясопереробне підприємство (який змушений буде нести витрати, пов'язані з оплатою праці, необхідністю забезпечення достатнього розміру

власного капіталу, виконанням наступних виплат та платежів тощо) буде, в першу чергу, зацікавлений в одержанні чистого, а не валового прибутку.

Логарифмовані дані для розрахунку параметрів ВФ Кобба-Дугласа наведено в табл. 2.

Логарифмовані вихідні дані

М'ясопереробні підприємства	$\text{Ln}y$	$\text{Ln}K$	$\text{Ln}L$
1. ВАТ "Пирятинський м'ясокомбінат"	10,398	9,293	8,264
2. ЗАТ "Ковельські ковбаси"	10,705	9,544	7,364
3. ТОВ "Глобинський м'ясокомбінат"	12,908	12,16	10,43
4. ЗАТ "Комбінат"	10,677	10,44	6,324
5. ВАТ "Бердичівський м'ясокомбінат"	10,072	9,007	6,978
6. ЗАТ "Луганський м'ясокомбінат"	12,928	11,73	10,47
7. ВАТ "Новоград-Волинський м'ясокомбінат"	12,639	11,70	9,203
8. ПП "Гармаш"	10,610	9,778	7,787

Розрахунки ВФ Кобба-Дугласа проводилися на персональному комп'ютері за допомогою стандартних програм «Кореляція» і «Регресія» редактора *Excel*. Визначення матриці коефіцієнтів парної кореляції між змінними $\text{Ln}y$, $\text{Ln}K$, $\text{Ln}L$ показало, що між ними існує дуже щільна залежність, оскільки усі $r_{ij} \geq 0,794$. Це надає підстави вважати, що майбутня модель буде досить точно описувати імовірнісні зв'язки між досліджуваними економічними показниками м'ясопереробних підприємств.

В результаті обчислень було отримано наступне рівняння:

$$y = 6,946699 K^{0,6829} L^{0,2739} \quad (2)$$

Тут величина $6,946699 = \text{EXP}(1,938267)$ згідно з зауваженням під формулою (1).

Статистичний аналіз ВФ (2) показав, що вона досить точно описує динаміку м'ясопереробного виробництва підприємств, що вивчаються. Коефіцієнт детермінації $R^2 = 0,9809$ вказує на те, що 98,1 % варіації y пояснюється двома факторами рівняння (2). Модель статистично надійна: розрахункове значення F -критерію Фішера 128,6 суттєво перевищує табличне 37,1, знайдене для рівня значущості 0,001 і числа ступенів вільності $k_1 = m = 2$;

$k_2 = N - m - 1 = 8 - 2 - 1 = 5$. Тобто з достовірністю 99,9 % можна стверджувати, що отримане рівняння регресії є високо надійним, значущим.

В табл. 3 наведено основні характеристики м'ясопереробного виробництва 8 підприємств України в 2008 р., знайдені за допомогою ВФ (2).

Для ВФ Кобба-Дугласа еластичності випуску продукції за витратами основного капіталу і праці дорівнюють: $E_K = \alpha$, $E_L = \beta$. Це означає, що для функції (2) еластичності випуску продукції за кожним ресурсом є постійними величинами, рівними показнику ступеня відповідного виробничого фактора. Згідно з даними табл. 3, ріст витрат капіталу на досліджуваних м'ясопереробних підприємствах у 2008 р. на 1 % приводив до підвищення випуску продукції приблизно на 0,68 %, а зростання витрат праці на 1 % забезпечувало приріст виробництва на 0,27 %. Величина еластичності кожного виробничого фактора відображає його відносний вплив на результати господарської діяльності підприємств. Тому можна констатувати, що на м'ясопереробних підприємствах у 2008 р. найбільший відносний вплив на випуск продукції спостерігався з боку чинника «капітал».

Таблиця 3

Основні характеристики м'ясопереробного виробництва 8 підприємств України в 2008 р., знайдені за допомогою ВФ (2)

Показник	K	L
1. Середня віддача	$y/K = 6,946699 K^{-0,3171} L^{0,2739}$	$y/L = 6,946699 K^{0,6829} L^{-0,7261}$
2. Гранична віддача	$\partial y / \partial K = 4,7439 K^{-0,3171} L^{0,2739}$	$\partial y / \partial L = 1,9027 K^{0,6829} L^{-0,7261}$
3. Еластичність, %	0,6829	0,2739
4. Потреба в ресурсах	$K = \left(\frac{y}{6,946699 L^{0,2739}} \right)^{1,4643}$	$L = \left(\frac{y}{6,946699 K^{0,6829}} \right)^{3,6510}$
5. Заміщення ресурсів (капіталоозброєність праці)	$K/L = 0,058527 y^{1,46433} L^{-1,401}$	
6. Гранична норма заміщення ресурсів	$h = 0,401 \frac{K}{L}$	
7. Еластичність заміщення ресурсів, %	$W = 1$	
8. Ступінь однорідності ВФ	$n = 0,6829 + 0,2739 = 0,9568 \approx 1$	
9. Ідентифікація ВФ	1. ВФ (2) відноситься до неокласичних, так як $0 < \alpha < 1$, $0 < \beta < 1$. 2. ВФ (2) відноситься до класичних, оскільки $n \approx 1$.	

Ступінь однорідності ВФ (2) $n = \alpha + \beta = 0,957$ майже дорівнює одиниці, тому її можна вважати лінійно однорідною. Нерідко умова $n = 1$

ставиться заздалегідь при знаходженні параметрів ВФ Кобба-Дугласа, тобто вона свідомо вважається лінійно однорідною.

При розширенні виробництва, створенні нових підприємств галузі часто виникає питання: в яких пропорціях треба інвестувати кошти в живу та упредметнену працю? Іншими словами, треба визначити таку капіталоозброєність праці майбутнього підприємства, яка б забезпечила макси-

мальний випуск продукції (товарів, робіт, послуг).

Як доведено в роботі [4, с.388-390], для функції Кобба-Дугласа (1) оптимальна капіталоозброєність праці, тобто така, що максимізує випуск продукції у при заданому загальному капіталі

$$C = K + L, \text{ дорівнює}$$

$$\frac{K}{L} = \frac{\alpha}{\beta}. \quad (3)$$

При цьому максимальний випуск продукції складає для ВФ Кобба-Дугласа (1):

$$\max y = \frac{A \cdot \alpha^\alpha \beta^\beta C^{\alpha+\beta}}{(\alpha + \beta)^{\alpha+\beta}}, \quad (4)$$

тобто залежить тільки від параметрів даної ВФ.

Для досліджуваної групи м'ясопереробних підприємств оптимальна капіталоозброєність праці дорівнює:

$$\frac{K}{L} = \frac{\alpha}{\beta} = \frac{0,6829}{0,2739} = 2,49. \quad (5)$$

Це означає, що 1 грн. коштів, вкладених в оплату праці на підприємстві, потребує 2 грн. 49 коп. коштів основного капіталу для максимального випуску м'ясної продукції. Таке співвідношення живої та упредметненої праці вказує на певну нестачу основного капіталу і на значні надлишки робочої сили на підприємствах, що вивчаються.

Гранична норма заміщення j -го ресурсу i -м ресурсом для функції Кобба-Дугласа (1) залежить як

$$h = 0,401 \frac{K}{L}. \quad (6)$$

Це означає, що при фіксованому обсязі м'ясопереробного виробництва зменшення коштів, вкладених в фонд оплати праці, на 1 грн. потребує збільшення основного капіталу на підприємстві всього на 40,1 коп., що збігається з висновками, зробленими за виразом (5).

Доведено, що еластичність заміщення ресурсів для ВФ Кобба-Дугласа (1) постійна і дорівнює одиниці. Отже, зміні капіталоозброєності праці на 1 % відповідає зміна граничної норми заміщення витрат праці виробничими фондами теж на 1 %. Звідси випливає, що досліджувані підприємства повинні додержуватися такої капіталоозброєності праці, щоб кожна додаткова одиниця основного капіталу у вартісному виразі забезпечувала тотожній еквівалент економії фонду оплати праці і навпаки.

Певний інтерес представляє собою використання побудованої ВФ з метою прийняття управлінських рішень щодо інвестицій в нове підприємство за умови його потенційної беззби-

тківності випуску продукції (параметрів α і β), так і від співвідношення величин самих ресурсів – капіталоозброєності праці. Чим вище капіталоозброєність праці, тим вище і гранична норма заміщення витрат живої праці виробничими фондами.

На досліджуваних м'ясопереробних підприємствах гранична норма заміщення ресурсів визначається співвідношенням

тківності. Застосовуючи підхід, викладений з цього приводу для ВФ (1) в роботах [4, с.391-393], [5], [6], розглянемо вплив значень коефіцієнтів функції Кобба-Дугласа A , α , β на величину загального стартового капіталу $C = K + L$. Головною умовою такого розміркування є те, що майбутній прибуток нового підприємства $p(K, L)$ має бути невід'ємною величиною, тобто зона беззбитковості визначається наступною нерівністю:

$$p(K, L) = y - C = AK^\alpha L^\beta - C \geq 0. \quad (7)$$

В протилежному випадку (попадання в зону збитковості) інвестиції в ринковій економіці втрачають всякий сенс. Відразу відмітимо, що величини виробничих ресурсів K , L у вартості загального стартового капіталу C будемо брати у співвідношенні оптимальної капіталоозброєності (3), тобто α/β .

$$K = \frac{\alpha}{\alpha + \beta} \cdot C; L = \frac{\beta}{\alpha + \beta} \cdot C. \quad (8)$$

У результаті підстановки виразів (8) в нерівність (7) отримаємо:

$$A \cdot \left(\frac{\alpha}{\alpha + \beta} \right)^\alpha \left(\frac{\beta}{\alpha + \beta} \right)^\beta \cdot C^{\alpha+\beta} \geq C. \quad (9)$$

Звідси, нове підприємство буде беззбитковим за умови

$$A \cdot \left(\frac{\alpha}{\alpha + \beta} \right)^\alpha \left(\frac{\beta}{\alpha + \beta} \right)^\beta \cdot C^{\alpha+\beta-1} \geq 1. \quad (10)$$

В залежності від ступеню однорідності n функції Кобба-Дугласа (1) можливі три випадки:

1. $n = \alpha + \beta > 1$. В такій ситуації можна говорити про позитивний ефект розширення масштабів виробництва. Очевидно, що при цьому розмір виробничих ресурсів, які забезпечують

прибутковість нового підприємства, буде обмежений знизу. З нерівності (10) випливає, що нове підприємство буде безбитковим при

$$C \geq \left[\frac{(\alpha + \beta)^{\alpha + \beta}}{A \cdot \alpha^\alpha \beta^\beta} \right]^{\frac{1}{\alpha + \beta - 1}}, \quad (11)$$

тобто права частина (11) визначає нижню границю стартового капіталу C_0 , починаючи з котрої прибуток виробництва буде невід'ємною величиною.

2. $n = \alpha + \beta < 1$. У цьому випадку можна говорити про негативний ефект розширення

масштабів виробництва. Очевидно, що розмір виробничих ресурсів, які забезпечують безбитковість нового підприємства, в такій ситуації буде обмежений зверху. З нерівності (10) випливає, що нове підприємство буде прибутковим при

$$C \leq \left[\frac{A \cdot \alpha^\alpha \beta^\beta}{(\alpha + \beta)^{\alpha + \beta}} \right]^{\frac{1}{1 - (\alpha + \beta)}}, \quad (12)$$

і теж можна знайти верхню границю стартового капіталу C_0 , до котрої прибуток виробництва буде позитивним.

3. $n = \alpha + \beta = 1$ (при лінійній однорідності ВФ Кобба-Дугласа) спостерігається нульовий ефект

розширення масштабів виробництва, тобто прибутковість нового підприємства не залежить від розміру авансованого загального капіталу C . Дійсно, з нерівності (10) випливає, що при $n = 1$ нове підприємство буде безбитковим за умови

$$A \alpha^\alpha \beta^\beta \geq 1, \quad (13)$$

тобто при певних значеннях коефіцієнтів побудованої ВФ.

Оскільки для ВФ (2), що описує залежність обсягу продукції від розміру виробничих ресурсів у

групі м'ясопереробних підприємств, є майже однорідною ($n \approx 1$), то саме нерівність (13) дозволяє перевірити потенційну безбитковість нового підприємства підгалузі:

$$A \alpha^\alpha \beta^\beta = 6,946699 \times 0,6829^{0,6829} \times 0,2739^{0,2739} = 3,755 > 1.$$

Таким чином, на основі отриманого співвідношення можна стверджувати, що при будь-якій величині стартового капіталу новому м'ясопереробному підприємству, яке не буде сильно відрізнятись від 8 досліджуваних, гарантована потенційна безбитковість.

Відмітимо, що кількісне значення лівої частини нерівності (13) в основному залежить від величини параметра A функції (1), оскільки за умовою однорідності ($\alpha + \beta = 1$) легко довести справедливості наступного співвідношення:

$$0,5 \leq \alpha^\alpha \beta^\beta \leq 1. \quad (14)$$

Це означає, що для будь-яких значень коефіцієнтів ВФ α, β величина $A \geq 2$ забезпечує виконання умови (13). В даній задачі $A = 6,947$, тому ми дійшли висновку про безбитковість майбутніх інвестицій в м'ясопереробне виробництво в Україні. Малі значення цього параметра, отримані в економічних дослідженнях за умовою $n = \alpha + \beta = 1$, свідчать про негативні тенденції у стані зовнішнього по відношенню до підприємства середовища і навпаки. Саме недосконалості існуючого українського законодавства (особливо фіскальної політики держави) проявляються при розрахунках ВФ типу (1) у низьких значеннях параметра A .

Висновки. Підсумовуючи наведені вище розміркування та результати розрахунків, можна

стверджувати, що для лінійно однорідної ВФ (1) знайдене значення параметра $A_0 = 1$ є критичним з точки зору безбитковості інвестицій в дану галузь промисловості, так як при довільних значеннях коефіцієнтів α, β умова (13) не виконується.

Таким чином, традиційне застосування ВФ Кобба-Дугласа (1) як ефективного інструменту економіко-статистичного аналізу витрат виробничих ресурсів на промисловому підприємстві може бути істотно доповнене та поглиблене за рахунок використання показників (11) – (13), які відкривають перед дослідником нові можливості в сфері прогнозування зон безбитковості капітальних вкладень та управління прибутком інвестиційних проєктів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Терехов Л.Л. Производственные функции / Л.Л. Терехов. – М.: Статистика, 1974. – 128 с.
2. Клейнер Г.Б. Производственные функции / Г.Б. Клейнер. – М.: Финансы и статистика, 1986. – 239 с.
3. Теория и практика статистического моделирования экономики / Под ред. Е.М. Четыркина и А. Класа. – М.: Финансы и статистика, 1986. – 272 с.
4. Економетрія: навч. посібник / За ред. А.Ф. Кабака, О.В. Проценка. – Одеса: НМЦО-ОДЕУ, 2003. – 562 с.
5. Янковий В.О. Застосування динамічної виробничої функції у задачах економічного аналізу та управління / В.О. Янковий // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки, т. 1. – 2005. – С. 225-229.
6. Янковий В.О. Економетричний аналіз витрат виробничих ресурсів на промисловому підприємстві / В.О. Янковий // Торгівля і ринок України: Темат. зб. наук. пр., вип. 24. – Донецьк: ДонНУЕТ. – 2007. – С. 227-232.

УДК 663.255.013:634.8:658.152

КАЛАМАН О.Б., асистент, КАЛАМАН Ю.Б., студ.
Одеська національна академія харчових технологій

ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ВІНОГРАДАРСЬКО-ВИНОРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ

У статті досліджено стан інвестиційного середовища країни. Розглянуто основні проблеми стратегічного розвитку у вітчизняному сільському господарстві. Визначено пріоритетні шляхи інвестиційної стратегії розвитку виноградарсько-виноробних підприємств.

Ключові слова: інвестування, інвестиційна діяльність, розвиток, стратегія, економічна криза, інвестиції у сільське господарство.

In article the condition of country investment environment is investigated. The basic problems of strategic domestic agriculture development are considered. Priority investment strategy ways of wine growing and winemaking development are defined.

Keywords: investment, investment activity, development, strategy, economic crisis, investments in agriculture.

Вступ. У процесі розвитку ринкової економіки в Україні перед вітчизняними підприємствами з виробництва і переробки винограду постає проблема вибору пріоритетних напрямків діяльності. Процес переходу виноградарства та виноробства до ринкових відносин супроводжувався негативними наслідками господарювання: погіршилися показники ефективності виробництва винограду та продуктів його переробки; торговий склад насаджень не задовольняє потреби галузі; погіршуються технології вирощування винограду; відсутня відповідна торговельна мережа збуту та напрями цільового використання вирощеного врожаю; скорочуються обсяги переробки винограду і виробництва виноробної продукції; досяг загрозливих масштабів ринок фальсифікованої винопродукції.

Постановка завдання. Деякі проблеми інвестиційної стратегії підприємств сільського господарства знайшли своє відображення в працях

науковців, серед яких М.Ф. Огійчук, М.Ю. Кожем'якіна, Г.В. Спаський, Ю.М. Новіков, К.В. Євлампієва, О.М. Тарабукіна, Ю.М.Воробйов, Н.П. Петруня, Л.А. Козаченко та деякі інші. Проте питання, пов'язані безпосередньо з формуванням інвестиційної стратегії розвитку підприємств виноробно-виноградарського підкомплексу України залишаються недостатньо вивченими. Метою цієї статті є з'ясування ролі інвестиційної стратегії у розвитку виноградарсько-виноробного господарства України.

Результати. Лібералізація економіки показала жорсткий механізм ринку – взаємодію попиту та пропозиції. Підприємства, що виробляють продукцію не потрібну на ринку, мають збитки та припиняють своє існування, а ті, що змогли вирішити завдання виживання у конкурентному середовищі, одержали можливість та одночасно постали перед потребою формування стратегії подальшого